

Vergaderjaar 2004–2005

28 244

Enquête Bouwnijverheid

Nr. 102

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE-
LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 mei 2005

Conform uw verzoek (115/VROM/2004) van 30 december 2004 informeer ik u mede namens de betrokken collega-ministers over de voortgang van de kabinetsacties naar aanleiding van de Parlementaire Enquête Bouwnijverheid. Tevens wordt in de bijlage de voortgang beschreven van de uitvoering van negen moties, die bij de behandeling van de kabinetsreactie op het eindrapport van de enquêtecommissie door uw Kamer zijn aangenomen.

Uit het overzicht valt af te lezen dat de moties en acties grotendeels zijn uitgevoerd. De nog niet uitgevoerde acties/moties worden bijna allemaal in een tijdsbestek van enkele maanden tot een half jaar afgerond of uitgevoerd. Daarna resteert slechts een enkele actie zoals het opstellen van een aanbestedingswet, waarover de Minister van Economische Zaken met uw Kamer heeft gesproken op 18 november 2004. Hij heeft u hierover ook nader geïnformeerd per brief van 15 april 2005. Van deze resterende acties zal uw Kamer in de jaarverantwoordingen van de betrokken departementen op de hoogte worden gesteld.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
S. M. Dekker

Moties samengevat	Stand van zaken april 2005
31 (Atsma c.s.) over het horen van alle betrokken partijen bij samenstellen nieuwe aanbestedingsreglementen	<p>Het ARW 2004 is op 15 augustus 2004 in werking getreden voor de aanbestedende diensten van werken van de rijksoverheid. Van de andere overheden blijft alleen de VNG van mening dat het beter is de oude UAR-en – enigszins aangepast – te blijven gebruiken. Dit ondanks diverse pogingen om de VNG van gedachten te doen veranderen.</p> <p>Eind 2005 wordt de nieuwe Europese Richtlijn Werken, Leveringen en Diensten voor overheden ingevoerd door middel van het Besluit Aanbesteding Overheden (BAO). Dit vergt enige aanpassingen van het ARW 2004. Daarom wordt eind 2005 het ARW 2005 gepubliceerd. De VNG heeft aangegeven mee te willen werken aan de totstandkoming van dit reglement.</p> <p>De bouwsector zal zowel op technisch als bestuurlijk niveau gehoord worden bij dit nieuwe reglement. Middels een separaat wetsvoorstel is per 1 augustus 2004 het NMa-instrumentarium aangescherpt waarmee de boetes op niet meewerken zijn verhoogd. In april 2005 is een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gezonden om het beboeten van leidinggevenden mogelijk te maken. Over de uitbreiding van bevoegdheden van de NMa ten aanzien van de mogelijkheid tot het binnentreden van privé-woningen vindt overleg plaats tussen de ministers van Justitie en EZ.</p> <p>De verwachting is dat het protocol voor de behandeling (incl. sancties) van integriteitschendingen in het voorjaar van 2005 gereed is en ter beschikking komt van alle overheden.</p>
32 (Atsma) over versteviging uitvoering Mededingingswet	
36 (Slob c.s.) over eenduidige omschrijving disciplinaire maatregelen bij integriteits-schendingen	
37 (Slob c.s.) over verhoging kennisniveau aanbestedingen	<p>Het primaire doel van het Kenniscentrum Aanbesteden Bouw is de opdrachtgeversfunctie van aanbestedende overheidsdiensten te professionaliseren. Naar aanleiding van de motie Bakker (29 800 XIII nr. 24) is besloten om dit kenniscentrum al vanaf de start samen te voegen met het beoogde kenniscentrum voor leveringen en diensten. Voor de eerste jaren is op de begrotingen van VROM en EZ de rijksfinanciering van het Kenniscentrum Aanbesteden geregeld.</p> <p>In het vierde kwartaal 2004 zijn de eerste bouw-werkgroepen van het kenniscentrum van start gegaan. In het eerste kwartaal 2005 is begonnen met de opbouw en invulling van de organisatie van het bureau van het kenniscentrum. De UvW en het IPO willen meewerken in en een bijdrage leveren aan het kenniscentrum. De VNG laat het aan individuele gemeenten over of zij gebruik willen maken van het kenniscentrum. De verwachting is dat dit door velen zal worden gedaan. De aansturing geschiedt door een stuurgroep onder voorzitterschap van de Secretaris-Generaal van EZ waarin alle belanghebbende partijen zijn vertegenwoordigd.</p> <p>Het verbod op leuren – als één van de oneerlijke vormen van prijsvorming – zit besloten in de Europese regels. Ten overvloede en op verzoek van het AVBB is in de toelichting van het Aanbestedingsreglement Werken 2004 nog aandacht besteed aan leuren.</p> <p>Jaarlijks zal de voortgang van acties worden gerapporteerd in het kader van de begrotingsverantwoording aan het parlement.</p>
40 (Van der Vlies c.s.) over bescherming tegen het «leuren»	
42 (Hofstra c.s.) over jaarlijkse voortgangsrapportage maatregelen naar aanleiding van de Enquête	
43 (Hofstra c.s.) over analyse meer- en minderwerk en jaarlijkse rapportage aan de Kamer	<p>RWS heeft per dienst het ruwe materiaal verzameld, maar er is aanvullend onderzoek nodig om tot een gefundeerde analyse te kunnen komen. Dit is voorjaar 2005 gereed. Op dat moment is er een complete analyse van alle RWS-directies voorhanden zodat in de jaarverantwoording van V&W over 2004 verslag wordt gedaan.</p> <p>Het onderzoek naar ervaringen in het buitenland met andere methoden van aanbesteding is in september 2004 opgedragen vanuit het Kenniscentrum Aanbesteden in oprichting. In verband met de financiering van het kenniscentrum is daarbij enige vertraging ontstaan. Het onderzoeksrapport zal door het kenniscentrum omgezet worden in een «best practice» handboek dat zal worden gebruikt bij de advisering vanuit het kenniscentrum.</p> <p>Rapportage aan de Tweede Kamer wordt voorzien in de tweede helft van 2005.</p> <p>Toen duidelijk werd dat er vanuit de bouwsector zelf te weinig schot in zat dan wel animo leek te bestaan om schoon schip te maken en te komen tot de beoogde cultuuromslag is door het kabinet een ultimatum gesteld dat vóór 1 mei 2004 bedrijven hun schaduwboekhoudingen en andere bewijzen van verboden prijsafspraken moesten hebben ingeleverd bij de NMa. Alleen dan konden zij mogelijke uitsluiting door aanbestedende diensten van de rijksoverheid voor overtredingen in de periode tot 1 januari 2003 ontlopen.</p>
44 (Hofstra c.s.) over onderzoek naar andere methoden van aanbesteding (ook in het buitenland)	
46 (Slob c.s.) over passieve houding van de overheid bij signalen over illegale praktijken	

STAND VAN ZAKEN «2003 ACTIES» KABINET N.A.V. PARLEMENTAIRE ENQUETE BOUWNIJVERHEID

Wat?	Wanneer?	Verantw./Actor	Stand van zaken april 2005
1. Relatie tot sector			
De rolvermenging uit het verleden wordt beëindigd door het invoeren van een strikte scheiding van rollen t.o.v. de sector. Daarbij komt een herschikking van verantwoordelijkheden. EZ wordt aanspreekpunt voor de bouwnijverheid.	2003	Trekker EZ i.s.m. VROM, V&W en Def.	Het coördinerend ministerschap van VROM voor de bouwsector is beëindigd en EZ functioneert al geruime tijd als aanspreekpunt voor de bouw. Hiermee is dit actiepunt uitgevoerd.
Beëindigen sectoraal bouwbeleid en coördinerend ministerschap VROM; invullen coördinatie bouw-opdrachtgevers Rijk; samenhang vorige punt.	2003	Trekker: VROM i.s.m. EZ en AZ	VROM blijft coördinerend op het punt van rijksopdrachtgevers voor de bouw.

Wat?	Wanneer?	Verantw./Actor	Stand van zaken april 2005
<p>Er komt onderzoek om structuurkenmerken van de bouwsector meer in detail in kaart te brengen. Het zal punten identificeren die eventueel belemmerend kunnen werken om te komen tot een bestendig herstel van normale marktverhoudingen.</p>	Start 2e helft 2003	Trekker: EZ	<p>Onderzoek is opgenomen in «Perspectief voor de Bouw», de toekomstvisie van EZ, VROM en V&W op de bouwsector. Hierdoor is dit een onderdeel geworden van het werkpakket van de Regieraad Bouw.</p>
<p>Onder strikte voorwaarden meewerken aan een maatschappelijk breed samengestelde commissie om de sector door te lichten en voorstellen te doen voor vernieuwing en verbetering van de kwaliteit.</p>	2e helft 2003	<p>Sector is eerst verantwoordelijk Trekker: EZ i.s.m. de bouwdepartementen</p>	<p>De Regieraad Bouw onder voorzitterschap van de heer J. Hovers is ingesteld per 5 februari 2004. De Regieraad heeft een actieprogramma geformuleerd. Op 24 mei 2004 is dit actieprogramma aan de verantwoordelijke ministers en de sector gepresenteerd. Op 14 februari 2005 is de voortgang gerapporteerd aan de Tweede Kamer.</p>
<p>2. Aanbestedingen Invoeren dwingend uniform aanbestedingskader voor alle overheidsopdrachten voor leveringen, diensten en werken van Rijk, provincies, gemeenten en publiekrechtelijke instellingen. Dit kader zal voor opdrachten boven en onder de Europese aanbestedingsgrens (drempelbedrag) moeten gelden. Het kader zal voldoende ruimte moeten bieden aan aanbestedende diensten om via maatwerk «the best value for tax payers' money» te realiseren. Juridisch kader zal voldoende flexibel zijn. Op de korte termijn de bestaande Uniforme Aanbestedingsreglementen vervangen door aangepaste aanbestedingsreglementen voor de gehele rijksoverheid. (incl. regelen eigen «non-kartel-verklaring»). (moties 31 en 40) Het kabinet zal overleggen met de Raad van Arbitrage over verbeteringen in de samenstelling en werkwijze van de Raad van Arbitrage.</p>	<p>Visiedocument begin 2004 Wetsvoorstel naar Tweede Kamer medio 2006 In werking: ultimo 2007</p>	<p>Trekker: EZ i.s.m. alle aanbestedende departementen, BZK, IPO/VNG/UvW</p>	<p>Het visiedocument aanbesteden is in juli 2004 aan de Tweede Kamer gestuurd en met de Kamer besproken op 18 november 2004. De minister van Economische Zaken heeft de Tweede Kamer bij brief van 15 april 2005 geïnformeerd over de voortgang.</p>
<p>Het kabinet zal een landelijk opererend kenniscentrum voor bouw-aanbestedingen invoeren. Kennis op het terrein van aanbestedingen wordt verzameld en beschikbaar gesteld; adviezen en second opinion. Nieuwe aanbestedingsvormen worden ontwikkeld. Alle departementen en overheden moeten over een aanbestedingscartotheek, centrale M/M-werk registratie en een betere kennisinfrastructuur beschikken. (moties 37, 43 en 44)</p>	<p>In werking: najaar 2003</p>	<p>Trekker: VROM i.s.m. EZ en aanbestedende bouwdepartementen i.o.m. medeoverheden en in contact met sector</p>	<p>Het ARW 2004 is op 15 augustus 2004 in werking getreden. Alle aanbestedende diensten van de rijksoverheid die werken aanbesteden hebben zich verplicht om het ARW 2004 te gebruiken. UvW en IPO adviseren hun leden om het ARW 2004 te gebruiken.</p>
<p>Het kabinet zal een landelijk opererend kenniscentrum voor bouw-aanbestedingen invoeren. Kennis op het terrein van aanbestedingen wordt verzameld en beschikbaar gesteld; adviezen en second opinion. Nieuwe aanbestedingsvormen worden ontwikkeld. Alle departementen en overheden moeten over een aanbestedingscartotheek, centrale M/M-werk registratie en een betere kennisinfrastructuur beschikken. (moties 37, 43 en 44)</p>	<p>Overleg 2003 Statuten wijzigen 1e helft 2004</p>	<p>Trekker V&W i.s.m. de andere bouwdepartementen.</p>	<p>De uitgangspunten voor een nieuwe structuur/werkwijze van de Raad van Arbitrage zijn gereed. Op basis hiervan is een kwartiermaker aan de slag gegaan om in het voorjaar van 2005 een nieuw bestuur te kunnen benoemen, waarna medio 2005 de Raad daadwerkelijk van start gaat in een nieuwe structuur. Een nieuwe voorzitter is inmiddels benoemd en een Statutenwijziging is in het eerste kwartaal van 2005 gereed. Hoofdkenmerk van de nieuwe structuur is deelname van de opdrachtgevers in het bestuur van de Raad en in het College van Arbiters. Het kenniscentrum aanbesteden zal zowel het aanbesteden van werken als van leveringen en diensten omvatten. Er is overeenstemming tussen Rijk en medeoverheden over hoofd- en subdoelstellingen. De financiële bijdrage van het Rijk tot en met 2007 is geregeld via de begrotingen van EZ en VROM. Het kenniscentrum i.o. is op 1 februari 2005 van start gegaan en zal na de zomer van 2005 operationeel zijn, in eerste instantie primair gericht op werken maar al snel zullen ook leveringen en diensten onderwerp van het kenniscentrum zijn.</p>
<p>Het kabinet zal een landelijk opererend kenniscentrum voor bouw-aanbestedingen invoeren. Kennis op het terrein van aanbestedingen wordt verzameld en beschikbaar gesteld; adviezen en second opinion. Nieuwe aanbestedingsvormen worden ontwikkeld. Alle departementen en overheden moeten over een aanbestedingscartotheek, centrale M/M-werk registratie en een betere kennisinfrastructuur beschikken. (moties 37, 43 en 44)</p>	<p>Operationaliseren en start medio 2004</p>	<p>Trekker tijdens initiatief-fase: VROM i.s.m. bouwdepartementen andere Kenniscentra</p>	<p>Het kenniscentrum aanbesteden zal zowel het aanbesteden van werken als van leveringen en diensten omvatten. Er is overeenstemming tussen Rijk en medeoverheden over hoofd- en subdoelstellingen. De financiële bijdrage van het Rijk tot en met 2007 is geregeld via de begrotingen van EZ en VROM. Het kenniscentrum i.o. is op 1 februari 2005 van start gegaan en zal na de zomer van 2005 operationeel zijn, in eerste instantie primair gericht op werken maar al snel zullen ook leveringen en diensten onderwerp van het kenniscentrum zijn.</p>

Wat?	Wanneer?	Verantw./Actor	Stand van zaken april 2005
Is het aanbestedingsregime van de overheid ook van toepassing op gesubsidieerde zorginstellingen?	Ultimo 2003	Trekker: VWS	Op 28 januari 2005 heeft het College bouw ziekenhuisvoorzieningen naar aanleiding van het ARW 2004 een circulaire «beleid aanbesteden van werken Wet ziekenhuisvoorzieningen» verzonden aan alle inrichtingen van zorg. Met deze circulaire wordt het ARW 2004 van toepassing verklaard. Tevens wordt herhaald dat het de verantwoordelijkheid van de instelling zelf is om na te gaan of zij als een aanbestedende dienst in de zin van de Europese Richtlijn Werken moet worden aangemerkt.
3. Uitsluiting			
Verplichte standaardteksten in aankondiging aanbestedingen (vaststellen MR)	Sept. 2003	Trekker: EZ i.s.m. aanbestedende departementen	Op 27 februari 2004 gepubliceerd als bijlage bij de beleidsregels.
Vragenlijst integriteit verplicht en standaard voor hele Rijk (vaststellen SG-Beraad)	Sept. 2003	Trekker: EZ i.s.m. aanbestedende departementen	Op 27 februari 2004 gepubliceerd als bijlage bij de beleidsregels.
Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen vast te stellen door MR. Gelden voor alle aanbestedende diensten van het Rijk. Houden in (a) nadere invulling van de uitsluitingsgronden in de richtlijnen leveringen, werken en diensten, (b) verplichting om integriteit van winnaar van een aanbestedingsprocedure zelf te onderzoeken (d.m.v. vragenlijst en verklaringen), en (c) onder bepaalde omstandigheden de verplichting om Bureau BIBOB de integriteit van deze winnaar nader te laten onderzoeken. Overzicht opstellen van het (algemene) integriteitbeleid bij de ministeries met presentatie in Sociaal jaarverslag Rijk.	Sept. 2003	Trekker: EZ i.s.m. aanbestedende departementen	Op 27 februari 2004 zijn de Beleidsregels Integriteit en Uitsluiting voor de BIBOB-sectoren in de Staatscourant gepubliceerd. De bouwdiensten van de departementen hebben op basis van deze beleidsregels een werkinstructie voor de praktijk opgesteld en vastgesteld.
Opstellen Model Gedragscode Integriteit voor de rijksdienst.	jaarlijks, aanvang in 2003	Trekker: BZK	Alle departementen is gevraagd om informatie over de resultaten van uitgevoerde audits voor het Sociaal Jaarverslag 2004 aan te leveren. Model Gedragscode Integriteit voor de rijksoverheid is bijna afgerond. Er moeten nog enkele tekstaanpassingen op verzoek van de bonden verwerkt worden. Daarna stelt de Minister van BZK de modelgedragscode vast.
Opstellen van een protocol voor de handhaving van de gedragscode integriteit voor de rijksdienst. (motie 36)	2003	Trekker: BZK	In het voorjaar van 2005 is het protocol (zie ook motie 36, Slob) gereed voor de ambtenaarrechtelijke afdoening van vastgestelde integriteitsaantastingen. Hierin wordt ook de handhaving geregeld.
5. Toezicht			
Onderzoek naar de omvang van de verschillende vormen van corruptie zoals neergelegd in de wet.	Op korte termijn	Trekker: Justitie	In 2004 is een onderzoek gestart naar de aard en omvang van corruptie. Het doel van het onderzoek is antwoord te krijgen op de vragen hoe groot het probleem van ambtelijke corruptie in Nederland is, in welke sectoren ambtelijke corruptie het meest voorkomt en welke trends zichtbaar zijn. Het onderzoek is medio 2005 gereed.
N.a.v. kabinetsreactie PEC en evaluatie Mededingingswet bezien van uitbreiding bevoegdheden NMa. (motie 32)	Medio 2003	Trekker: EZ i.s.m. Justitie	Per 1 augustus 2004 zijn in de Mededingingswet de boetes op niet meewerken verhoogd. In april 2005 is een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gezonden om het beboeten van leidinggevenden mogelijk te maken. Over de uitbreiding van bevoegdheden van de NMa ten aanzien van de mogelijkheid tot het binnentreden van privé-woningen vindt overleg plaats tussen de ministers van Justitie en EZ.

Wat?	Wanneer?	Verantw./Actor	Stand van zaken april 2005
Evaluatie Vrijstelling Combinatie overeenkomsten	2003	Trekker: NMa/EZ	Het onderzoek naar het Besluit vrijstelling combinatieovereenkomsten is in het najaar 2004 afgerond en op 25 januari 2005 aan de Tweede Kamer toegezonden. Het Ministerie van EZ beraadt zich op het standpunt naar aanleiding van dit onderzoek. Naar verwachting wordt dit standpunt over enkele maanden aan de Tweede Kamer medegedeeld.
6. Accountancy Er zal onafhankelijk, extern toezicht met een adequaat sanctie-instrumentarium voor de certificeringbevoegde accountants worden ingesteld. Raamcontract met externe bureaus tav onafhankelijkheid bij inschakeling forensische accountancy capaciteit t.b.v. de rijksoverheid.	Tweede helft 2003 Eerste helft 2004	Trekker: Financiën Trekker: BZK	Het wetsvoorstel toezicht accountantsorganisaties is momenteel in behandeling bij de Tweede Kamer. De verwachte inwerkingtreding is najaar 2005. Deze aanbeveling is op 8 maart 2005 besproken met de contactpersonen integriteit van de ministeries. Afgesproken is om als eerste stap in beeld te brengen met welke bureaus de ministeries nu zaken doen. De stap naar raamcontracten komt pas daarna, als die al wenselijk wordt geacht.
7. Vinex Betrekken mogelijkheden tot een verplichte openbare aanbesteding in het lopende onderzoek naar concurrentiebevordering ontwikkelingslocaties (eventueel consequenties voor nieuw juridisch kader aanbestedingen).	2003	Trekker: VROM	Het standpunt van het kabinet is op 25 oktober 2004 aan de Tweede Kamer toegezonden. Het kabinet wijst een verplichting tot marktselectie in concurrentie op gronden in handen van de overheid af, maar wil wel beleid voeren dat in de praktijk meer marktselectie in concurrentie plaatsvindt. Over vier jaar vindt een evaluatie plaats. Bij privaat grondbezit wordt een ont koppeling van eigendom en ontwikkelingsrechten afgewezen.
Bij nieuwe prioriteitsstelling NMa bezien of nieuw onderzoek naar mededinging Vinex opportuun is.	2003	Trekker: NMa/EZ	Het kabinet deed begin 2004 de oproep om voor 1 mei 2004 overtredingen van de Mededingingswet bij de NMa te melden. Niet uit te sluiten is dat meldingen mede betrekking hebben op VINEX locatieontwikkeling. De NMa zal daarmee rekening houden bij het vaststellen van de uit te voeren onderzoeken.
8. Schadeverhaal Proefprocessen en vervolgens een algemeen MR besluit t.a.v. schadeverhaal.	Medio 2003	Trekker: VROM i.s.m. bouwdepartementen	De civiele verhaalsacties verlopen zeer traag. Nog steeds staat de bevoegdheid van de civiele rechter of de Raad van Arbitrage ter discussie. Tegen twee uitspraken van civiele rechters, waarin zij zich niet bevoegd achten, zijn het Rijk en een zuiveringsschap in hoger beroep gegaan. Eind april heeft de Ministerraad ingestemd met een schikkingsvoorstel dat op dit moment met de andere overheden besproken wordt.